

5. Журавський В. Реформа місцевого самоврядування в Україні: плюси та мінуси / В. Журавський // Юриспруденція on-line ; Конституційне право. – Режим доступу : <http://www.lawyer.org.ua/?w=r&i=12&d=676>.

6. Звернення Асоціації малих міст України Міністру з питань регіональної політики та будівництва України Куйбіді В. С. // Асоціація малих міст України / Звернення / 2009. – Режим доступу : http://astu.com.ua/_ld/0/13_Doc010.pdf.

7. Парсяк В. Н. Міста України: занедбана складова держави / В. Н. Парсяк, Д. А. Ломоносов // Актуальні проблеми економіки. – 2012. – № 2 (128). – С. 188–199.

Надійшла до редколегії 18.04.2012 р.

УДК 352

А. В. МЕЛЯКОВ

ТОПОНІМІЧНА ПОЛІТИКА ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

Розглянуто діяльність органів місцевого самоврядування з найменування та перейменування об'єктів міст. Викладено принципи та конкретні приклади такої діяльності. Показано, що реалізація топонімічної політики має бути спрямована на об'єднання членів територіальних громад навколо вирішення проблем гуманітарного розвитку.

Ключові слова: патріотизм, топонімічна політика, топонімічні комісії.

In the article activity of organs of local self-government is considered from the name and renaming of objects of municipal environment. Principles and concrete examples of such activity are expounded. It is shown that realization of toponymy politics must be sent to the association of members territorial of society round the decision of problems of humanitarian development.

Key words: patriotism, toponymy politics, toponymy commissions.

Моніторинг інформаційного простору показує, що практично в кожному великому місті України регулярно відбуваються події, пов'язані з реакцією населення на ті чи інші ініціативи суб'єктів топонімічної політики. Серед останніх: громадяни, представники органів місцевого самоврядування (ОМС), громадських об'єднань тощо. Така активність населення у справі найменування та перейменування урбанонімів є закономірною, адже, як слушно зазначає М. Кальницький, "... назва вулиці – це звернення до особистого життя людей, які на цій вулиці живуть" [15].

Усе вищенаведене робить актуальним розробку такого алгоритму дій місцевої влади в контексті реалізації топонімічної політики, за допомогою якого можна було би вирішувати такі завдання: запобігати конфліктам, що зумовлені належністю громадян до різних поколінь, політичних сил тощо; зберігати і популяризувати історію

міста та регіону як серед його мешканців, так і серед гостей; виховувати підростаюче покоління на конкретних прикладах, гідних поваги і наслідування; створити та примножувати унікальний місцевий топонімікон, що буде якісно вирізняти дане місто з-поміж інших.

Питання топоніміки та топонімічної діяльності протягом багатьох років знаходяться в центрі уваги краєзнавців і географів, мовознавців і етнологів, соціологів і фахівців з *urban history*. У межах наукових розвідок розглядаються історичні корені топоніміки, ідеологічна, виховна та соціалізуючі функції урбанонімів та ойконімів, аналізується місце топоніміки у справі реалізації політики збереження пам'яті тощо. Серед фахівців, думки яких є корисними для розуміння особливостей топонімічної діяльності в сучасній Україні, можна назвати О. Богдана, І. Гирича, М. Кальницького, А. Котляр, С. Куделка, С. Посохова, О. Різника.

Виходять друком періодичні видання, на сторінках яких значне місце відведено питанням топоніміки, зокрема: “Краєзнавство”, “Історико-географічні дослідження в Україні”, “Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики”. Окремо слід відзначити, на наше переконання, кращий журнал з обраної проблематики в країнах СНД – “Новый топонимический журнал” (м. Санкт-Петербург, Російська Федерація).

Утім, автору не відомі дослідження вітчизняних науковців, в яких би проблеми топонімічної роботи розглядалися в контексті функціонування системи органів місцевого самоврядування. Власне, саме словосполучення “топонімічна політика”, що винесене в назву даної статті, ще не посіло свого місця в наукових дослідженнях з державного управління гуманітарним розвитком.

Отже, метою статті є аналіз закономірностей топонімічної політики органів місцевого самоврядування як складової частини державного управління гуманітарним розвитком сучасної України.

Серед двадцяти чотирьох обласних центрів нашої держави лише шість у різні періоди своєї історії змінювали назву. При цьому лише поодинокі територіальні громади сучасної України зробили спробу формально запобігти перейменуванню в майбутньому, вмістивши відповідне положення до Статуту. Серед обласних міст такими виявилися Суми [14], а серед міст обласного підпорядкування, наприклад Бердянськ, у Статуті якого чітко зазначено: “Назва міста Бердянськ є незмінною і залишається назавжди” [10]. Відзначимо, що на загальнодержавному рівні і, особливо, по відношенню до назв міст обласних центрів гострих і суперечливих дискусій на сьогодні не ведеться. Виключенням з наведеного є ситуація в Кіровограді, частина громади якого робить активні кроки щодо повернення місту первісної назви – Єлісаветград.

Дослідження територіальних статутів громад усіх обласних центрів України показало, що в чотирьох з них (Вінниця, Луцьк, Одеса, Суми) діяльності з найменування та перейменування урбанонімів присвячено окремі статті [11 – 14]. Проте відсутність у статутах таких окремих положень жодним чином не свідчить про ігнорування топонімічної складової в діяльності місцевих рад. За приклад може слугувати ситуація в містах Київ, Кіровоград, Харків, Черкаси. Активно ведеться топонімічна робота і в містах, що не є обласними центрами, наприклад Дніпродзержинську, Новограді-Волинському та ін.

Відповідно до ст. 37 Закону України “Про місцеве самоврядування в Україні” підготовка і винесення на розгляд ради питань щодо найменування (перейменування) вулиць, провулків, проспектів, площ, парків, скверів, мостів та інших споруд, розташованих на території відповідного населеного пункту відноситься до відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад [7]. З метою реалізації вищенаведених повноважень у містах України створюються дорадчі органи, які можна об’єднати під загальною назвою “топонімічні комісії” [4 – 6].

Підходи до формування складу цих комісій є різними. Ініціатори створення подібних дорадчих органів, як правило, усвідомлюють, що для ефективної роботи до їх складу мають увійти депутати місцевої ради, фахівці з історії, етнографії, філології, музеєзнавства, архітектури, працівники міських виконавчих органів, до компетенції яких входять питання культури, містобудування, туризму тощо. Баланс чисельності цих трьох груп: “депутати”, “чиновники” та “професіонали” є різним залежно від регіону, а сам розподіл є достатньо умовним, адже серед депутатів міськради можуть бути професійні архітектори і філологи, а у виконкомках рад все частіше працюють особи з науковими ступенями з філософії, історії, державного управління тощо.

Діяльність усіх топонімічних комісій є малопрозорою. Таке становище неприпустиме, адже, по-перше, цей дорадчий орган створено при міській раді – структурі, що утримується коштом платників податків. По-друге, до складу комісії входять не тільки фахівці-історики, краєзнавці, філологи та ін., але й депутати міської ради. Отже, виборці мають право знати, якої позиції з приводу того чи іншого найменування/перейменування дотримується їх обранець, або представник тієї політичної сили, за яку вони голосували. По-третє, така відкритість матиме і просвітницьке значення, оскільки, ознайомлюючись з фаховими дискусіями, що виникають під час засідань комісії, зацікавлена особа отримує знання щодо принципів топоніміки, дізнається про маловідомі сторінки біографії тієї чи іншої визначної особистості. І по-четверте, аргументація, що її наводять члени комісії, приймаючи певне рішення, дозволить зменшити напругу навколо резонансних перейменувань, зможе запобігти спекуляції пам’яттю індивідуальною і маніпулюванню пам’яттю колективною.

Прикладом такої відкритості може слугувати офіційний сайт Комітету по культурі уряду Санкт-Петербурга. Зокрема, на сайті даної установи наведено інформацію про склад топонімічної комісії, порядок і регламент її роботи, контакти, і, головне, базу даних розгорнутих протоколів засідань за період 2006 – 2011 рр. [8]. Відкритість роботи топонімічних комісій у поєднанні з використанням новітніх інформаційно-комунікативних технологій (ІКТ) дасть можливість швидко дізнаватися та акумулювати думки громадян з потрібного приводу, зможе спрямувати обговорення гострих топонімічних питань у конструктивне річище. Активне використання ІКТ зробить неактуальним проведення громадського обговорення в “живому” вигляді, що несе в собі ризики перетворення обміну зваженими думками на навколо політичні баталії.

Практика перейменування об’єктів міського середовища, надання їм імен тих чи інших особистостей є однією з найбільш дискусійних, резонансних і

заполітизованих складових топонімічної діяльності. Усвідомлення цього завжди підштовхувало зацікавлених осіб до розробки принаймні загальних правил, а точніше – стандартів найменування та перейменування назв вулиць, проспектів, площ тощо [7 – 9]. Найбільш поширені застереження, якими бажано керуватися, перейменовуючи міські об'єкти, викладено в таблиці [11 – 14].

Таблиця

<i>Місто</i>	<i>Назва документу</i>	<i>Підстави для перейменування</i>
Вінниця	Статут територіальної громади	Здійснюється, як правило, у випадках відновлення їх історичних назв та історичної справедливості
Луцьк	Статут територіальної громади	Допускається у випадках відновлення їх історичних назв та історичної справедливості.
Одеса	Статут територіальної громади	Допускається лише у випадках відновлення їх історичних назв, усунення дублювання назв, увіковічення пам'яті видатних особистостей та подій
Суми	Статут територіальної громади	Допускається як правило, у випадках відновлення їх історичних назв та історичної справедливості

З формулювань, наведених у статутах міст, видно, що і топонімічну діяльність не обійшла традиційна хвороба вітчизняного нормотворення – наявність виключень з правил, двозначне трактування окремих положень документу тощо. Наприклад, підстави для перейменування, що прописані в статуті м. Одеса, попри наявність “лише”, формують практично повний перелік причин, з яких перейменування взагалі може відбутися [13]. У формулюванні, що розміщене в статуті Луцьку, міститься поняття “історична справедливість”, яке не підлягає чіткому і недвозначному визначенню, трактуванню [12]. У статутах Вінниці і Сум, замість чіткого “виключно” знаходимо “як правило”, що фактично відкриває шлях для нехтування самим правилом [11; 14]. На наше переконання, ці виключення фактично нівелюють чинні норми, зводять нанівець зусилля фахівців зі створення єдиних, зрозумілих, прозорих правил топонімічної політики.

Найменш дискусійна з наведених підстав – прагнення уникнути дублювання назв, яке виникає при розширенні меж великих міст за рахунок передмість, що, у свою чергу, мали аналогічні найменування своїх урбанонімів. Друга та третя підстави – “відновлення історичної справедливості” та “повернення історичних (первісних назв)” є на практиці значно менш пов'язаними між собою, ніж це може здатися з формальної точки зору. Відносно не складною у вирішенні є проблема вибору в тому випадку, коли об'єкт міського середовища перейменовувався неодноразово і прийнято рішення про повернення саме однієї з попередніх назв. У такому випадку основне навантаження мають нести саме ті члени комісії, яких ми віднесли до умовної групи “професіоналів”, адже в даному випадку необхідно

відновити ту назву, яка уявляється найбільш цінною в лінгвістичному та історико-культурному відношенні.

З низки причин, практика відновлення первинних назв елементів міського середовища не є поширеною в сучасній топонімічній роботі. Одним з небагатьох виключень може бути приклад м. Одеси, де рішенням міської влади більшості вулиць центральної частини міста було повернено історичні назви. Небажання відновлювати історичну справедливість у найпростішому її вигляді, тобто повертати урбаноніму його первісну назву, частково пояснюється тим, що старі вулиці мали найменування, які для сучасної людини звучать не достатньо естетично, навіть у порівнянні з чинними. Так, сучасний харківський урбанонім – вулиця Раднаркомівська з початку свого існування іменувався Старокладовищенський провулок. Тож, напевне, не доречним є повернення такої назви вулиці, на якій на даний час розташовані Харківський художній музей, Харківський будинок учених, Управління МВС у Харківській обл.

Саме у випадку немилозвучності попереднього найменування противниками надання історичної назви можуть виступати і місцеві жителі. За таких умов підвищується вага координуючої ролі топонімічних комісій, членам якої необхідно знайти порозуміння між позицією професіоналів-істориків і бажаннями мешканців вулиці, проспекту тощо. Як правило, в таких випадках знаходиться третій – компромісний варіант. Час показує, що навіть за наявності дорадянської нейтральної та милозвучної назви об'єкти міського середовища отримують не історичні, а новітні найменування, що відображають віхи політичного розвитку вже сучасної України. Так, площу Радянської України в м. Харкові було найменовано площею Конституції, натомість одна з її історичних назв – Миколаївська.

Як правило, для найменувань і перейменувань місцева влада прагне обирати імена тих особистостей та ті події, які є політично нейтральними і не роз'єднують громаду. Так, наприклад у 2007 р. у м. Житомир майдан Рад, було перейменовано на честь видатного конструктора, уродженця Житомира – С. П. Корольова. У той же час, найменування в 2007 р. невеличкого майдану поруч із Юридичною академією імені Ярослава Мудрого на честь Ярослава Мудрого природно не викликало негативної реакції з боку мешканців м. Харкова. Проте воно і не спричинило сплеску місцевого патріотизму і зацікавленості постаттю великого князя київського, який помер за шістьсот років до заснування міста, є і завжди був однією з центральних постатей вітчизняного історичного пантеону. Так само, як і перейменування у 1992 р. вул. Леніна у вул. Богдана Хмельницького не додало якості топонімікону Києва, натомість вулиць Кадетських (перша назва) в сучасній Україні не багато, а Фундуклеєвської (друга назва) взагалі, вірогідно, не має жодної. Отже, теза про обов'язкове прагнення будь-якої влади залишити свій слід у топоніміці знаходить свої підтвердження і в наш час.

Усе частіше на картах українських міст з'являються назви Соборної (в розумінні – Єдиної) України, Свободи тощо. Таку позицію органів місцевого самоврядування можна характеризувати як зважену, адже важко не погодитись з Д. Данильчуком в тому, що назви, позбавлені виразного політичного, ідеологічного забарвлення, мають більше шансів надовго (а може, назавжди) залишитись на карті

міста, не підпадаючи під критичний розгляд нової владної команди після чергових політичних пертурбацій [15].

Очевидно, найскладнішим аспектом топонімічної політики є так зване “відновлення історичної справедливості”. Значну частину відповідальності в цьому процесі необхідно покласти саме на тих членів комісій, які є депутатами місцевих рад, а значить, за пропорційної моделі проведення місцевих виборів – репрезентантами певних політичних і ідеологічних поглядів та принципів. Як засвідчує аналіз місцевих топонімічних практик, час від часу виникають конфлікти між бажанням активної частини громади позбутися в назвах урбанонімів особливо одіозних прикладів радянської топоніміки і політичною доцільністю, якою керуються депутати. Останні природно не виключають, що їх чітко артикульована принципова позиція з тих чи інших топонімічних питань може бути використана у боротьбі за електорат [17]. Тим більше, що підхід, який І. Багрянний ще у 1946 р. називав “взаєможертвям і взаємопоборюванням” [2, с. 20], з діяльності українських політичних сил не викоренений і до сьогодні.

Згідно з традиціями топоніміки, найменування урбанонімів на честь конкретних особистостей має відбуватися, по-перше, після їх смерті, а по-друге, через певний визначений період, своєрідний “топонімічний карантин”. Найчастіше, в документах, які регламентують здійснення топонімічної роботи, зазначається десятирічний проміжок часу, після спливання якого можуть бути задоволені клопотання про увічнення тієї чи іншої особи в назві вулиці, проспекту тощо. Утім, практика найменувань засвідчує, що вищенаведеного принципу місцева влада дотримується не завжди.

При реалізації топонімічної політики необхідно зважати і на відповідність елемента міського середовища статусу особистості, яку планується увічнити. На практиці це виявляється у прагненні не просто найменувати міський об’єкт тим чи іншим прізвиськом, але надати його вулиці охайній, інфраструктурно розвиненій, бажано – в центральній частині міста. Щоправда, в результаті такого підходу до увічнення персоналій, вулиці центру міст фактично приречені на перманентне перейменування. Одночасно карти околиць українських мегаполісів продовжують рясніти, наприклад, трьома провулками Таганськими (м. Харків), шістьма Заозерними (м. Львів), дев’ятьма вулицями Пересипськими (м. Одеса).

Підвищення ролі релігії в житті нашого суспільства практика повернення майна церковним громадам, їх активна суспільна позиція не могла не вплинути на топонімічну політику. Так, у 2011 р. у Черкасах вулиці Леніна та Кірова були перейменовані на Свято-Макаріївську та Свято-Троїцьку відповідно. У 2009 р. у Харкові було перейменовано узвіз Халтурина на Соборний, а сквер Тerasний на Покровський. Ініціаторами таких перейменувань виступають представники місцевих релігійних громад, ієрархи церков. Ці перейменування, як правило, позитивно сприймаються як місцевою владою, так і громадянами.

Утім, релігійні почуття в поєднанні із політичними вподобаннями можуть стати піддрунтям і для непорозумінь та конфліктів, як це сталося у 2007 р. у Києві у відповідь на ухвалу влади міста щодо перейменування вул. Урицького на вул. Василя Липківського – митрополита Української автокефальної православної церкви.

Наведений випадок серед іншого засвідчує і не достатню активність міської влади у проведенні роз'яснювальної, просвітницької роботи, у спілкуванні з неформальними лідерами місцевої громади [15].

Погодимось з фахівцями, які наголошують на необхідності створення єдиної Концепції топонімічної політики [Там же]. На нашу думку, якщо не ціла Концепція то її основні положення могли б знайти своє місце в регіональних Стратегіях гуманітарного розвитку, які на даний момент розробляються в областях України. Проте як свідчить практика, наявність Стратегій, Концепцій, Доктрин, Дорожніх карт тощо, не завжди якісно позначається на перспективах вирішення тих питань, яким вони присвячені. Одна з причин цього – відсутність механізмів їх практичної реалізації. Зокрема, одним з чинників, що перешкоджають активній топонімічній діяльності органів місцевого самоврядування, є нестача фінансового забезпечення відповідних ініціатив громади. Серед інших причин: пасивність, певна втомленість членів територіальної громади від політичних та ідеологічних протистоянь, відстороненість від проблем місцевого гуманітарного розвитку.

Топонімікон міста є своєрідним підручником з його історії, а значить, особи, причетні до його створення, – автори цього підручника. Їх завдання полягає в доступному, але не спрощеному викладенні історії шляхом найменувань і перейменувань місцевих урбанонімів. На сьогодні ж топонімічна політика тією чи іншою мірою перейняла більшість вад сучасного підходу до викладання історії, особливо, в середніх навчальних закладах. Серед таких негативних тенденцій авторитетні дослідники ще в середині минулого десятиліття називали: формування однобічного, негативного ставлення до “радянського” періоду вітчизняної історії; формування у значної частини молоді певного комплексу неповноцінності шляхом ідентифікації з “не тією” державою, “не тією” історією, “не тими” героями; масове спрощення, примітивізація трактувань та оцінок минулого [1, с. 175].

Нагальною є розробка уніфікованих стандартів (правил, положень) топонімічної роботи. Як засвідчує досвід, ефективна дія цих актів сприяє проведенню зваженої топонімічної політики, зменшує рівень напруги в місті, запобігає намаганням спекулювати на національних почуттях і політичних уподобаннях громадян. Дотримання стандартів сприятиме підвищенню топонімічної культури, створить перешкоди для використання урбанонімів з метою популяризації діючих політиків, особистих кумирів тощо [16]. Чіткість і недвозначність формулювань відповідних актів місцевої влади унеможливить появу безвідповідального ставлення до історії та культури рідного краю.

Потребують удосконалення і організаційні механізми топонімічної роботи. Гідним уваги є приклад м. Львова, в якому відповідні ініціативи акумулюються протягом року і розглядаються топонімічною комісією в чітко визначений термін – за календарний місяць до Дня міста [4]. Основні принципи здійснення топонімічної політики в регіоні можуть бути викладені окремим пунктом в Концепції (Програмі, Стратегії) гуманітарного розвитку, що існують практично в кожній області держави.

Очевидно, потребує покращання інформаційна складова. Зокрема, на сторінках місцевих електронних видань можуть знайти своє місце рубрики “Повідомлення топонімічної комісії”, “Новини топонімічної роботи” тощо. У

поєднанні із попередньою пропозицією це зробить топонімічну роботу ОМС прозорою, передбачуваною, чітко розпланованою в часі. Таким чином, зважена топонімічна політика місцевої влади може стати дієвим інструментом формування політики пам'яті, за наявності інтегративного та компліментарного змісту буде здатна сприяти консолідації населення міста навколо питань гуманітарного розвитку територіальної громади.

Література:

1. *Астахова Е. В.* Еще раз об ответственности историка / Е. Астахова, С. Куделко // Харківський історіографічний збірник. – Х. : Вид-во НУА, 2006. – Вип. 8. – С. 174–178.

2. *Багрянний І.* На новий шлях / І. Багрянний // Публіцистика: доповіді, статті, памфлети, рефлексії, есе. – К. : Смолоскип, 1996. – С. 15–21.

3. Громадське обговорення питань з топоніміки // Офіційний сайт Сумської міської ради. – Режим доступу : <http://meria.sumy.ua/ua/citizen/discussion/addon>.

4. Положення про порядок найменування та перейменування назв вулиць, провулків, проспектів, площ, скверів та споруд у м. Львові : ухвала міської ради від 31.03.2011 р. № 307 // Львівська міська рада. – Режим доступу : <http://www.city-adm.lviv.ua>.

5. Положення про порядок найменування об'єктів міського підпорядкування, вшанування пам'яті видатних діячів і подій, встановлення пам'ятних знаків у м. Києві Київської міської ради від 29 квітня 2004 р. № 206/1416. – Режим доступу : <http://kmr.gov.ua/divinfo.asp?Id=1424>.

6. Положення про порядок найменування та перейменування елементів міського середовища та інфраструктури, увічнення пам'яті осіб та подій, здійснення заходів щодо охорони історико-культурного середовища міста : Додаток 2 до рішення ХХХІІІ сесії Харківської міської ради ІV скликання “Про внесення змін до рішення ІХ сесії Харківської міської ради ІV скликання від 25.12.2002 р. “Про Міську комісію з питань топоніміки та охорони історико-культурного середовища” від 23.02.2005 р. – Режим доступу : <http://www.city.kharkov.ua/>

7. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997 р. № 280 // ВВР України. – 1997. – № 24. – Ст. 170.

8. Протокол засідання Топонимической комиссии от 16.09.2011 г. № 2 // Правительство Санкт-Петербурга. Комитет по культуре. – Режим доступу : <http://www.spbculture.ru/ru/comiss.html>.

9. *Різник О.* Топонімічний ландшафт Києва і проблеми державної топонімічної політики / О. Різник // Українські культурні дослідження. – Режим доступу : http://www.culturalstudies.in.ua/statti_1_2007.php.

10. Статут територіальної громади м. Бердянськ. – Режим доступу : <http://kurort-berdyansk.com/statut-teritorialnoyi-gromadi.html>.

11. Статут територіальної громади м. Вінниці. – Режим доступу : <http://www.vmr.gov.ua/info.aspx?langID=1&pageID=28980>.

12. Статут територіальної громади м. Луцька. – Режим доступу : <http://www.lutsk.ua/city-charter>

13. Статут територіальної громади м. Одеси. – Режим доступу : <http://www.odessa.ua/ua/acts/council/36244>.

14. Статут територіальної громади м. Суми. – Режим доступу : <http://meria.sumy.ua/ua/documents/statute>.

15. Сучасне і майбутнє столичної топонімії : завдання для науковців, журналістів і влади : Матеріали II круглого столу з проблем топонімії і топонімічної політики // Інститут журналістики КНУ Тараса Шевченка. – Режим доступу : <http://journ.univ.kiev.ua>.

16. У Тернополі запропонували назвати вулицю на честь Стіва Джобса // Дзеркало тижня. – 2011. – 16 жовтня.

17. Черкаська Партія регіонів хоче залишити вулиці Леніна, Енгельса і Розі Люксембург // Дзеркало тижня. – 2011. – 1 серпня.

Надійшла до редколегії 13.04.2012 р.

УДК 351.711: 352.07

В. В. НАКОНЕЧНИЙ

УПРАВЛІНСЬКА ЕЛІТА ВЕЛИКОГО МІСТА (НА ПРИКЛАДІ ДЕПУТАТСЬКОГО КОРПУСУ ХАРКІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ)

Проаналізовано кількісний та якісний склад місцевої еліти на основі даних про кандидатів у депутати місцевих рад і депутатів, що брали участь у місцевих виборах 1994, 1998, 2002, 2006 та 2010 рр. до Харківської міської ради.

Ключові слова: управлінська еліта, велике місто, місцеві вибори, Харківська міська рада.

Analysis of the quantitative and qualitative composition of elites on the basis of data on candidates in deputies of the local councils and members that participated in the local elections of 1994, 1998, 2002, 2006 and 2010. to Kharkiv City Council.

Key words: managerial elite, big city, local elections, the Kharkiv City Council.

Зважаючи на різноманітність підходів щодо розуміння політичної еліти в цілому та місцевої еліти зокрема, сфокусуємо акценти на тій частині управлінської еліти, яка набуває свій статус через вибори, обрання населенням. Місцева управлінська еліта у великому місті представлена депутатським корпусом місцевих рад.

Проблема міста, система організації влади в місті, функціонування в ньому еліти є предметом багатьох досліджень, зокрема ключові питання розглядаються в працях В. Бабаєва, В. Бакуменка, В. Борденюка, В. Вакуленка, І. Дробота, С. Конотопцева, О. Крюкова, В. Куйбіди, В. Мамонової, С. Саханенка, Ю. Шарова та ін.